

Latweeschu Awises.

No. 15.

Zettortdeenâ 9. Aprili.

1864.

Zaunas sinnas.

Kaukasus. Das dumpis, so wiltigais Turku prameets Sekers kalnu laudis apmahnidams bij zehlis un par to mehš stahstijuschi Latw. Awises Nr. 8, taggad irr beigts. So tad generalš Dumanowš dumpineekus bij fakahwis, tad sčee mallu mallās isflihda zerredami, ka laudis wehl warreschoht usmuffinaht prett Kreeweem. Bet sčee laudis redsejuschi, us kahdu pohstu tee leekuki tohs bij waddijuschi, teem wairs ne tizgeja un us waldischanas pawehleschanu sčohs wiltineekus un dumpineeku waddonus sakehra un nodewa teefas rohkās. Tā tad schi Kaukasus puffē palikluschi atkal meerigi. Zittā Kaukasus weelā Ubisčhu tauta, kas Kreeweem lihds sčim wehl naw paduwusees, fajehlahs prett Kreeweem un generalam Gimannam 18tā Merzi ar to bij pee Pseisappes uppes kalnōs itt nikni jakaujahs; weens wirsneeks un 7 saldati noschauti, un 1 wirsneeks ar 14 saldateem irr feschauti. Dhtēā deenā generalš panehma Golowina krepostu.

Behterburga. Grehwenes Muffin Buschfina pabrihki taisijuschi no tehrauda isleetus wiltkus leelusgabbalus, kas tikpat brangi effoht tā tee Pruhščhu jaunee tehrauda leeli-gabbali, ar kurreem taggad Dippeles skanstes Pruhščhi pohsta.

Behterburgas kaupmanneem ikdeenas nahsoht ar telegrawi labbas sinnas no sweschahm semmehm, kas rahdoht us to, ka pee meera gan palikšchoht un nekahds leels karsch Ciropā ne buhschoht un tadeht ar

andeli sčinni gaddā labbi eeschoht. Wiffu sweschu semju un tadeht arridsan Kreewusemmes naudas grahmatas jeb sčeines taggad leelakā wehrtibā fajellahs.

Tebrpate. Tadeht ka Tebrpates Jggaunu pilfata- un lauku-draudse par dauds leela, tur wehl ohtru Jggaunu bosnizu grihb buhweht un us to taggad sahl naudu famest. Lai Deews dohd dewigas rohkās.

Samara. Kahdi 300 sakerti Pohlu dumpineeki irr atdsihti un semmi dabbutjuschi Samaras un Drenburgas gubernementi. Schi semme teem nu pascheem jastrahda un tee irr peerakšiti pee semneeku pagasteem.

Pohlōs Lenzikas meschā Kreewi israkluschi 20 tuhšt. patrohnes, dauds sčaujama pulwera, 52 sohbinus, 27 pistohles un 32 zittus eerohtščhus, so dumpineeki dselses kastēs semmē bij glabbajuschi.

Pahr Gistreikeru rohbeschahm dumpineeki taggad wairs ne sfehjoht atnahkt tadeht, ka ir Kreewu ir Gistreikeru saldati rohbeschas stipri waltejoht; tomehr Pruhščhu Pohlōs dumpineeki meschōs sakrahjahs, munsterejahs un tad fleppen nahf pahr muhsu rohbeschahm. Tomehr ir Pruhščhu waldisšana taggad tur teem us pehdahm irr pakkal. Tā tad Pruhščhōs Karbowas meschā kahds pufsohtra simts Pohlu dumpineeku bij eetaisjees, un no Pruhščheem dsennahts 29tā Merzi pee Josefowates zeema gahjis pahri par muhsu rohbeschu, bet muhsu Kreewi, kas tohs jau bij gaidijuschi, teem tuhda tā usgahsuschees wirsū, ka tiklai waddons ar kahdeem 20 jahtneekeem zaur uppi peldoht isglahbuschees Pruhščhu semmē eesteigdamees. Tohs zittus Kreewi noschahwuschi un sakehruschi. Wehl zittus,

kas peldus gribbejuschi isglabtees, Brubfchi fakehruschchi. Paffatâ Brubfchu saldati, preefichâ Kreewu saldati, par widdu uhdens breefmas, wiffur redsams pohstis — un tomehr fchee Pohki leekahs peerunnatees pee tahda grehka darba! Deews sinn woi trakti woi dulli palikkuschchi.

Londone. Nu jau dauds mas warr sinnaht, ka walbineeki suhtihis sawus weetneelus us Londoni farunnatees un spreest par Dahnû karru. Us pirmo terminu 31mo Merzi gan ne bij warrejuschi fanahkt un nu 8tâ Aprili ohtru terminu nolikkuschchi. Bet zitti fakka, ka tillai Maija mehnesi warreschoht fanahkt; jo gribboht gaidiht kamehr Wahzu bundestags irr spreedis, woi sawu weetneelu warroht suhtihit jeb ne un ar kahdu sinnu un padohmu tas effoht jafubta. Arri Dahni wehl irr stubrgalwigi un nekahdu padohmu wehl ne gribboht klausihit. Tadeht wehl ne warroht sinnaht, woi Londone fanakuschchi leelu labbumu warreschoht panahkt jeb ne, laut gan Awises jau sinn stahstihit to wihru wahrdus, ko katra waldischana suhtischoht. Kreewu Keisers suhtischoht baronu Brunnowu, kas schos gaddos irr Kreewu walsts weetneeks Londone, un von Ewers.

Wihne. Gistreikeru keisers un winna raddi bij nobraufuschchi pee keisera brahta erzerzoga Maximiliana Miramares pilli, jo ne gribbejuschi ihsti wehleht, ka schis erzerzogs palekoht par Mejikas keiseru; arri pats ne effoht ihsti gribbejis scho augstu gruhtu ammatu tahdâ sweschâ semmê usnemtees. Bet Napoleons un tee no Mejikas atnahkuschchi walsts weetneeki winnu ne atlaiduschchi no sawas apfohlischanahs nahkt. Tad nu erzerzogam, keisera brahlim, bij jafaraksta tahda grahmata (dokuments), ka winnam un winna behreem ne muhscham wairs ne buhschoht nekahda relte pee Gistreikeru walsts un waldischanahs un ka nu pateesi peenehmis Mejikas keisera krohni. Ohtrâ deenâ tad nu pee jauna keisera tuhda atnahkuschchi Mejikas walsts weetneeki, winnam padewuschees un winnu sweizinajuschi ka sawu keiseru, un winsch ar firfnigeem wahrdeem tohs usrunnais. Tad jaunais keisers tuhda gribbejis nobraukt us Rohmu, lai Ratofu tizzibas tehws, Bahwests, winnu apwehti, bet palizzis tuhda flims un tadeht wehl ne warreis ar fuggem aiseet us sawu leelu jounu walsti, fur tam wehl buhs darba deesgan; jo libdsfchinniga Mejikas presidenta Quareza spehls wehl naw beigts un turahs kalnds prett Sprantscheem. Napoleons apfohligees jaunam keiseram doht kerra-spehku un naudu.

Sleshwiga. Pee Dippeles skanstehm Brubfchi nu gan darbojahs deenu un nakti ar leelu spehku un gudribu; bet arri Dahni lohki mannigi, duhschigi

deenâs un naktis darbojahs islahpiht un fataisihit tahs skanstes, ko Brubfchu warrenees jaunâs mohdes leeliggabali pohstijuschchi ikkattu deenu tohs breefmigi schaudami. Schaudahs un pohstahs gan weens ohtru ikkattu deenu, bet wehl nekahds gals schim karram naw redsams. Brubfchi naktis ar wiffu spehku rohloht ar saweem aplehgereschanahs grahweem un batterejahm gan jau effoht us kahdeem 300 sohsteem pee Dippeles skanstehm daschâ weetâ peewillkuschees klahht, bet Brubfchi jau paschi teizoht, ka ar schauschanu ween Dippeles skanstes ne warreschoht panaint; bet ar sturmeschanu teem buhschoht jaskreen wirfû un tad eeschohht dauds lauschu pohstâ. Lai Deews dohd, ka pa tam Londone fanakuschcheem walbineeku weetneekem isdohtohs meeru faderreht un tâ scho pohsta karru beigt. Brubfchi gan itt gudri bij isdohmajuschchi un wiffu fataisijuschchi gattawu naktis laika, itt ahtri us-taisihit laimu-tiltu pahf schauro juhâs kanahlu un Dahneem negaidoht uskreet no paffatas Alses fallâ, winapufs Dippeles skanstehm, un Dahnus tâ itt ahtri gallinaht; bet kahds blehdigs spionis Dahneem sinnu bij dewis un walkarâ tahda wehtia fazehlusées un pahri deenu tâ plohsijufées, ka ne dohmaht ne warrejuschi dohmaht eet pahf juhru un tadeht schis padohms pawiffam bij ja-astahj.

No Ceepajas stahsta Wahzu Awises scho behdigu notikkumu: Sestdeen tai 22trâ Webruari pehz pufdeenas kahds 17 gaddus wezs jaunellis, kas gimnastiuma fshlâ gahjis, teizams un gohdigs puifis, weenigs dehls saweem wezzakeem, aishahjis zukkura bekkera nammâ ar saweem fshlas-beedreem billartu spehleht. Gandrihs pulstiens 11 walkarâ jaunellis labbwalkaru atdewis fshlijees mahjâs eet; bet naw wis mahjâs pahrnahjis, un pasuddis ka wehl ne scho baltu deenu naw atrasts, ka gan jadohma, ka laikam nahwê krittis. Pirmdeenâ 24tâ Webruari effoht winna wirschwahrki eplehsti un zeppure pee juhmallas atrasti un wirskurpes atkal pilfatâ us eelas. Gan wiffas mallas ismekletas, bet winsch pats naw nekur atraddees, neds arri kahda fihme atrasta, fur winsch buhtu palizzis jeb kahdâ nahwê ihsti mirris. Wifs pilfats noschelo tohs nabbaga wezzalus, kas ar karstahm affarahm sawu sudduschu labbu dehlu apraud. Lai Deews kattu zilwelu pasarga no tahdahm behdahm.

Dlantê Amsterdames pilfatâ irr wihrs ar wahrdu Kofsters, kas ar dimantu alminu fshlipeschanu nodarbojahs un gaddâ par 20 libds 25 millj. gulscheem dimantus fshlipe. Pee schi darba strahdajohht kahdi 400 strahdneeki, wifswairal Schihdi. Slibpeshana noteekoht ar dimanta puttekkeem un elju us tehrauda plahstehm.

Bruchschôs Sihmograwas meschafungs us fawu fehtas plazzi stahwedams schauj ar plinti pehz wahenas, kas us zella wahrteem tupp. Bet fawu nedeenu! tad schis patlabban isschahwis, nahf winna pascha deenests meita preekschâ un dabbu wissu schahweenu plezzi. Pehz pahri deenahm issaida meita fawu garru. Pee schauschanas waijag labbi apdohmigam un prahtigam buht, lai nelaima ne noteek. Zil dauds nelaimes jau irr zaur plinti un ne-apdohmigu schauschanu pasaulê notikluschas!

Enlantê pehrn gaddâ 2 tuhst. 604 fuggi un laiwinas zaur leelu wehtru fadraggatas, un no Oktobera mehnescha pehrn lihds jaunam gaddam effoht lihds 200 matroschi seemetu Enlantê zaur fuggu strantechanu apslifluschi.

Temeswarê (Ungurôs) un ap to gabbalu irr mehris pee sirgeem ischeles. Effoht atradduschi, ka sprahguschî lohpini no rikles lihds astei effoht pilni ar maseem dseteneem tabrpineem. Divju neddeku starpâ effoht tai gabbalâ 800 sirgi schinni mehri trittuschî. —

E. F. S.

Asseranzes beedribas.

I.

Ne-augligi bij tee gaddi 1845 un 1846, ihiti badda gaddi. Dasch labs tohs wehl taggad nopushdamees peeminn! Zo kant zaur Deewa un Keisera un kristigu braktu palihgu tohs gan pahzreeta, tad tomehr leelus un masus tâ eerahwa parradôs, ka dascham fainneekam fawas mahjas bij ja-atdohd un dasch pagasts ne spehjis parradus ismakscht. Nabbagu barri, wissu-wairak Leischu schihdi istwihluschi, pufsmiruschi ideenas atwillkâs pehz maifes breshdami, arri baddâ zitti effoht nomiruschi. Bij gruhti pahrbaudischanas ir kahrdirinaschanas gaddi! Zo tâ nifnais kahrdirinatajs pascham fw. Deewa deklam tukfnesi badda laikâ pefittahs teikdams: „Sakli ka schee almini maife tohp“, (Matt. 4, 3.) kâpat arri tais baddu gaddôs kahrdirinaschanai us wissadu kaunu un grehku bij isdewigs laiks. Bija kas ne teiza wis fawam Kungam un meisteram lihdsigi: „Stahw rakstihst, tas zilweks ne dsihwo no maifes ween, bet no ikktra wahrda, kas eet no Deewa muttes.“ (4, 4.) Padewahs kahrdirinaschanai — padewahs pa tuhstoscheem! Tais gaddôs notikka grehki, fo ne dsirdeht wehl ne bijam dsirdejuschi!!

Mihltais Deews apschelohjâs un dewa 1847 un ir 1848 gaddâ tohti augligu gaisu. Rudsi bij tâ no pascha Deewa rohkas fastahditi, waffaraji spihdeja ar tumfschi sakkam plattahm lappahm. Tobrihdi wehl us laukeem dsihwodami — katrâ deenâ apstaigajam fawu mihlo druwinu Deewu teikdami, preezada-

mees, ka nu behdas beigfees, laudis atkal fahks atspirgt. Rudsu lauki schuhpobamees un lihgodamees no lehniga wehja seedeja ka kuhpeja ween. Zê fazekahs pehrona mahkoni, wehtra fahf daustees, debbeschi balti un pelleki ar sibbineem mehtadamees atskreen schuahfdami — leelais leetus gahschahs semmê — fahf arri nobirt kruffas firni pa weenam — tad paleek tumfsch un ru maktiga kruffa un leddus gabbali tâ plohshahs, ka semme un debbes trihzedama trihz un dohmaja nu sagahsfees wifs lohpa! Par weerendeli stundu semme balta — mallu mallâs uhdens pelles peld pohsta baltee leddus firni, — pakalnu druwas dsittas uhdens grawas tâ grahwji istraktas, dsenn dubtus ar wissu labbibu lejâ un lankâs!

Pahrgahja — atspihdeja atkal mihla Deewa faulite — paleek mihligs laizinsch. Nu tit pa durwim laukâ. Wai Deewin! Kur nu preeziga zerriba — kur nu gadda ptauschana?! Lepnee rudsi tâ rijâs nokults metteens, tâ ar kuffameem ruskeem norullehts — waffareju laukôs nekahdas sakkas lappites wairs naw — semme tâ plahns!! Nu bij japarahda Deewam tizziba un pasemmiba.

Tai gaddâ 1848 nifna kruffa pahz zitteem gaddeem wairak, pohstija lihds ar koleras fehrgu dauds weetas tâ, ka no badda gaddeem wehl ne atspirguschee ne dabbuta tit ahtri atspirgt un isnihka dasch gohdigs maifes tehws!

1849 gaddâ pawaffarâ atnahzu no laukeem Zelgawâ — bet ir tê kruffas leelu pohstischanu pehz kahdeem gaddeem dabbutu redseht. Pahris deenu preeksch Jahneem no wakkara puffes atnahza tahda neganta kruffa, ka pilfata nammôs tit retti kahda lohga ruhte tai puffe palikka wessela un rudsu lauki ap Zelgawu bij pagallam. Pehz 8 neddelahm atkal wehl jo nifna kruffa no rihta puffes nahkdama fadaussija neween ohtrâ namma puffe wiffas lohgu ruhtes, bet ir nabaga lauzineekem lepni auguschus waffarajus, ka nu ne bija ne rudsu, ne meeschu, ne ausu!

Bet woi tad nu kahds gods pasaulê bijis jeb buhs, kur kruffa ne pohsta dauds lauzineeku gruhtus sweedrus un wiannu zerribu un preeku padarra par affarahm? Kusch warr teikt: „Mannu druwu kruffa wehl naw maitajuse — neds arri muhscham to faspahrdihis. Deewabihjigi to lohpu un sehju — pateizigi plauju un laudu Deewa swehtibu, — strahdaju un luhdsu Deewu, — tadeht esinu de o h f ch.“

Wareisi! Tâ jadarra. Luhdsi Deewu no firds un strahda no firds. Tas patihl Deewam un zilwekem, un tew buhs Deewa swehtibas. Tomehr Deewa rohktai ne warri leegt, ja kahdâ deenâ jeb brihdi temi grihb pahrbaidiht itt tâ Zjabu — un ne fawaldisi nifnus pellekshs mahkonus, kad schuahfdami nahf

tewi peemelleht! — Kruffa bijufe un buhs — un tai wajaga buht pehz Deewa radditeem dabbas liffumeem. So kaut ta gan daudseem par nelaimi un pohstu, tad kruffa tomehr arri semmei par labbu, daudseem par swehtibu. Warr buht gaddisees dabbas-prattigee, kas Alwisès istsabsta, no ka kruffa zekfahs un us fo tahds gaisè derrigs.

Kad nu kruffa tàpat là ugguns tahdi neschehligi pohstitaji, kas daschlahrt par masu brihdi dauds gaddu sweedrus spehj apriht un daschu labbu jau par nabbagu padarrijschas un padarrihs, tad pasauale, — ne ta besprattiga, besdeewiga, bet ta prattiga un kristiga pasauale, kam brahlu pohsts schehl un kas labpracht nelaimigeem palihds gan ar mantu gan ar gudru padohmu, — faklu, tadeht pasauale mellejufe un atraduse padohmus, tahdeem nelaimigeem pateesi derrigus. No ugguns un kruffas nelaimes neweens gan ne spehj pasargatees — jo besdeewigas jeb aplamas rofhas ugguni warr eelaiht ir pascham teizamam, un arri kruffa un Deewa sibbini sperr fur gribbedami — tomehr tahda nelaimie weeglaki iszeeschama un til ahtri nabbadsiba un truhziba ne eegahsch, ja padarrita fflahde nelaimigam ahtri tohp atlihdsinata un ismaksata. Baldeews Deewam un Kristus mihlestibai, kas nu gan allasch eeschehlojajs pah nelaimigeem nodegguscheem un ar kruffu pohstiteem; jo kristigas firdis gan ne leeds sawas mihlestibas dahwanas, kad nelaimigee eet luhgtees pehz palihdsibas un schehlstibas — un dasch jau wairak ar sawu staigofchanu un luhgofchanohs, woi ir ne luhdsis, sadabbujis no kristigahm rofsham nekà ugguns tam aprihjis; tomehr — fur lai gaddahs til dauds to deweju, kas spehj wiffus weepildiht, kad kruffa jeb ugguns itt leelifti un leelu fouschu pulku pohstijufe. Isdegga Wahzsemme til ne pufse no leela baggata Amburgas pilfata — isdegga Behterburga aispehrnajà gaddà ir dauds zittòs pilfatòs tahdi platschi, ka ar dauds milljonu rubuteem ne spehja ne to pirmo leelako truhzibu pildiht; là tad nu wehl itt wiffu fflahdi til dauds nelaimigeem lai atlihdšina?

Schòs laikòs, — fur wairs ne dsihwo katres tiffkai sawa muzzà sehdedams un tiffkai par fewi paschu ween sinnadams, bet zaur eisenbahnehm, dampfuggeem, telegraweem &c. &c. &c. ir tautas tautahm tuwojajs un beedrojajs ar tautahm, un pasauale afsinnufe, ka ar saweenotahm rofsham un saweenotu prachtu un naudu leelas leetas un dauds leetas weegli un pilnigi warr isdarriht, fo pa weenam turedamees ne dohmaht ne ware ne dohmaht, nei fahkt, nedf spehj isdarriht, — sehinnis laikòs dauds un wiffadas beedribas famettuschahs, fo tehwen tehwi ne bij redsejusch, bet kas nu darbojajs daudstahit pasaualei

par leelu swehtibu. Tahdas irr tahs bihbeles un wiffiones beedribas un kristigas palihdsibas lahdes, tahdas tahs atraitnu un bahrinu lahdes, fur beedri famett naudu un ifkatrà gaddà sawai beedribai maksajamu naudu eemafsa un zaur fo nu sakrahjajs ar laiku tahda nauda, ka ar to scho truhzibu warr pildiht. Tahdas arri tahs muischneeku Kredita-beedribas (bankas) Kursemmè, Widsemme, Igganusemmè, kas saweem beedreem prett nospreesteem intressehm us muischahm naudu leene, un zaur fo til dauds muischas no bankrottes jau isglahbuschees un zaur kurrachm semmes-lohpschana pee mums fahlfufe ihsti selt. Schi arri irr ta beedriba, kas Kursemmes semneelus nu arri eespehjinahs sawas mahjas par dsimtahm nopirkt, naudu us nopirktahm mahjahm leenedama — itt là fennak jau no schehligeem kungeem cetaisita Widsemmes semneeku rentes-banka Widsemmes laudim stips palihgs us to bijis, ta til dauds semneeku jau warrejuschi mahjas pirkt par dsimtahm. Tahm lihdsigas irr tahs kaupmannu un andeles bankas-beedribas, kas andelei par patwehrumu, jo kaupmannu no tahs dabbu naudu, ar fo sawu andeli leelaku warr cetaisiht.

Schahm lihdsigas wehl irr tahs Affekuranzes beedribas, kas pasauale fennak jau cetaisijuschahs un taggad muhsu laikòs wiffas semmes wairadamahs wairojajs un wiffur wehl tohp cetaisitas, tadeht ka tahs istahdijuschahs til teizamas un ihsti derrigas un nelaimigeem par ihstu atspaidu un leelu palihdsibu.

S—z.

Stahdi augtu-fohkus!

Altgaddijajs mannim reis brault garx fahdahm semneela mahjahm. Preezajohs par teem baggati swehtiteem laukeem, fur kweeschi, meeschi un rudsi là meschs stahweja ap wiannu mahjahm. Arri mahjas bij labbi pehz jaunas un scho gaismotu laiku mohdes buhwetas; bet tahs tomehr stahweja pa dalkahm bes pawehna, jo tur ne bij papilnam fohki stahditi, kas arri mahjas glihtumu jo wairak buhtu pawairojusch. Woi tad nu ifkates fainnneeks, kam pascham semmes gabals, labbi ne darritu, ja pee sawas mahjas fastahditu fohkus, jeb wehl jo wairak stahditu augtu-fohkus (ahbeles, bumberes), zaur fo pehz fahdeem gaddeem arri labbu naudas grassfi par sawu puhliu pelnitu? — Tà pee fewim dohmadams atgahdajohs reis lassijis scho stahstinu, kas warrbuht arri ne wiffai senn buhs notizzis, un to teem fainneekem, kas warrbuht augtu-fohkus wehl naw stahdijusch, sche par usmuddinafchanu usrakfischu.

Notiffahs reis, ka kashdam dahrsu-kohpejam, kas sawus kohla stahdinus pahrdohdams apfahrt brauzoht weblà waffarà no zella nomaldijeos, bij nakti japahrgull pee kahda nabbaga algadscha. Schis sawu weeff usnehma itt mihli, pasneedsa waffarinàs kahdu sahl-maisi Deews bij dewis un fataisija winnam kreetnu gullas weetu. Bet schis weefis wiinna labbu un mihlu prahthu atloheja ne tiffai ar naudu ween, bet wehl ar labbu un swehtigu padohmu. Deenai austoht dahrsu-kohpejs isgahja laukà, apstaigaja wiina mahjinnu un atradda ne wiffai leelu dahrsa weetu, tur nekàs zits wehl ne bij stahdihts, ka ween kartuppeli, kahposti un zitti schahdi tahdi dahrsa stahdi. No scho stahdu angteem winsch pahrtiffa. Sweschais uf namma tehwu fazzija: „Mihlais drauge, es jums tahdu padohmu dohschu, ka juhs no schi semmes stuhra, jebchu tas irr wiffai mass, pehz kahdu laiku baggatus auglus baudiseet. Redsat, par juhsu mihligu prahthu, ko man parahdijufchi, es jums tè cestahdischu diwus jaunus auglu-kohzinus, kas irr no wiffai labbas surtes. Pirmòs peezi gaddòs no teem nekahdu labbumu ne redseet, bet jo baggatus auglus baudiseet pehz pagahjufcheem peezi gaddeem; tad gohdajeet un kohvjat tohs ruhpiigi kà wisaleclaku mantu. Kohvjat tohs kà peenahkàs, ne laujat teem apaugt ar sahlehm un leelat mehra, ka tee ne tohp nolaufti woi no lohpeem no-ehsti. Ja scho mannu padohmu tà peepildiseet, tad jums apgolwoju, ka juhs paschi un juhsu behrnu behni to swehtibu baudidami man par to pateifatees.“

Sweschais wihrs tohs diwi auglu-kohzinus cestahdijis aisgahja sawu zellu. Pehz pagahjufcheem peezi gaddeem schis gohdigs algadsis sagaidija sawa puhlina pirmus auglus, — tahdus auglus, kahdus rettumis bij redsejis un nekad wehl ne bij baudijis; tadeht pee sewim dohmaja: „Buhtu gan par grehku, ja es nabbaga algadsis tahdus gahrdunus pats apchstu! Ja Deews man dohs weffelibu un schohs kohkus ar baggateem angteem swehtihis, tad tohs nahkòschà gaddà neffischu uf pilfatu un par teem gan nopelnischu smutku naudas grassi.“ Tà winsch pehz arri darrija. Wiina augli bij tee labbafee un gahrdakee par zitteem, kas uf tirgu bija. Tschetrapatmità gaddà par dahrsa-augteem nopelnija desmit rubulus flaidrà noudà.

Echi algadscha kaiminam, kas bij baggats kaimneeks, bij semmes papilnam; bet winsch kohpa un apstrahdaja sawu semmi pehz tehnu tehwa eeradduma ar lobbiku wiffus semmes gabbalus apfehdamis un zittadi nekad ne bij nehginajis. Attrahpijajs slihts neisde-wigs gads un winsch no saweem sehjumeem pawiffam mas preeka redseja; bet nabbaga algadsis no sawa

dahrsa dabbuja baggatus auglus, par to 20 rubl. fudr. nopelnija. Tadeht nu eespehja no sawa kaimina nopikt semmes gabbalu, kas bij ar scho dahrsu kohpà un to apstahdija ar auglu-kohkeem. Wiina kaiminsch par to smehjajs un teiza, ka tas aplam darroht. Bet schis sawus kohzinus fastahdija pehz rindas pa gabbalam weenu no ohtra un pee sewim dohmaja: „Appafscha winni pawiffam mas ruhmes aijnems, tur es warru stahdiht un feht ko ween gribbedams, un goisà lai tee kohli isdohdaks zil augsti winneem tihk. Ja paliks par dauds leeli un kupli, ka tohs stahdus appafschà apehnohs un augschanà aiflawehs, tad jau to stahdi ar saweem angteem desmitsefahrtigi atlihdinajs.“ Tà arri pateefi notiffa; jo gaddu no gadda arween wairaf nopelnija. Pehzat arri fastahdija sustrenu ohgu un Zahu'ohgu krumus, daschadas surtes semmeu ohgu un wihu'ohgu, un ar to pelnija desmit rubl., kameht wiinna kaiminsch tiffai weenu rubuli bij nopelnijis.

Dajchi gaddi pagahja ar wiffadahm kibbelehm un nelaimehm laukòs un sehjumòs. Ziffahrt nabbaga algadsis taggad bij palizis baggats, un baggatais kaiminsch nabbags. Dahrsa-kohpejs no sehjuma-kohpeja atprika wehl kahdu semmes gabbalu un to atkal apstahdija ar auglu-kohkeem. Tà winsch ne-apnizis jo prohjam strahdaja; pehz arri sehja rudsus, meeschus, ausas un ir kweeschus, bet par dahrsa angteem arween wairaf pelnija nekà par labbibu. — Pehz kahdeem gaddeem kaimindòs isschlija kaimneeka mahju, tur brangus dahrsus warreja cetaifih, to schis nu nopirka un nezil rubtus wehl paliffa parradà; bet sawus auglu-kohkus kohpdams winsch tahdu peluu dsinna, ka ne tiffai parradus flaidri ismakfaja, — bet paliffa baggatafais wihrs tai apgabbalà. —

Lai dahrsa-kohpejs paleel sawòs dahrsòs un semmes-kohpejs pee saweem semmes darbeem pfawàs, druwàs un sehjumòs. Bes dahrsa kohku angteem baddà ne nomirsim, bet bes mihkàs deenischkàs maifites ilgi wis ne pahrtiffim. Tiffai tadeht to peeminneju, lai ir semmes-kohpejs sewim stahda auglu-kohku dahrsu, kas pirmfahrt mahjam par kohschumu, un wehl ohtrfahrt — pascham par labbu to auglu swehtibu baudoht.

—s—n.

Par mahju pahrdohschann Kreeuwsemme.

VI.

Par mahju pahrdohschann Kreesemme, Widsemme un Jggauussemme isteifdams, wispehdigi ar ihseem wahrdeem fazzischu, kà Kreeuwsemme schinnis beidsamòs

gaddōs ar mahju pahrdohschanu gahjis. Par teem trim gaddeem lamehr dšintabuhšchana Kreewusemmē nozelta, irr semneeki schinni ihfā laikā brangi us preekschu tikluschī un winnu dšihwe un wissa zitta buhšchana ar ahtreem fohleem us preekschu gahjuje 1 milj. 36 tuhft. 68 semneeki sawu grunti nopirfuschī ar waldischanas palihdsibu, 410 tuhft. 980 semneeki bes waldischanas paliga paschi sawu grunti nopirfuschī, 473 tuhftoschi 519 irr peelaisti pee grunts pirfichanas, bet augstakas teefas naw wehl warrejuschas eespeht schihs funtraktes apstipinaht. 2 milj. 491 tuhft. 427 semneeki tais astonās wakkara guberniās: Bodo-liaš, Wolinias, Kijewas, Miniskas, Kownas, Wil-nas, Grodnas un Witebškas guberniās irr zaur Keisera ukaseem peeskaititi pee gruntineekeem. Iir ihpaschas kummissiones preeksch tam ezeltas, kas ar to darbojabs nopirfichanas-funtraktes pahraudsicht un apstipinaht. Tā tad nu par trim gaddeem — no 19. Webruara 1861 lihds 19. Webruaram 1864 — irr Kreewusemmē 4 milj. 411 tuhft. 994 semneeki palikfuschī par grun-tineekeem. Drušzin wairak par peezeem milj. ir palik-fuschī woi us nospreestu klausibu jeb us renti. Pilnigi apstipinatas grunts grahamatas bij 111 tuhft. 499 pa-gastōs ar 10 milj. 13 tuhft. 478 wihrifschu dweh-felehm. Lohiti mas grunts grahamatas — kahdas 77 — ne bij wehl pilnigi eewetas un apstipinatas.

Lai Deewš usturra un fwehti joprohjam muhsu schehligo Keiseru, kas ne-apnizis ar to puhlejabs sawus pawalstneekus pee laimes un lablshchanas nest.

• **Rahds wahrds par Latweeschu dšihwi, jeb Zurfus Spišbahridis.**

Zeenijami mihti Latweeschi! Muhsu dšihwe eet gaddu no gadda zaur muhsu firdšschehliga Keisera schehlastibu arween labbaki. Mums irr brihwesiba, mums irr brihw mahjas un grutes nopirkt par naidu, mums irr skohlas preeksch behrneem un ruhpiגי dweh-feles ganni, kas gahda labbas grahamatas un Awises, tahdas, kas irr Latweescheem derrigas prahtu apgais-moht. Wissas leetas warram teikt un slaweht to Rungu, kas muhsu tautu, kas ilgu laikū zittahm tau-tahm ne warreja blakkam stahweht, taggad tā faktoht well un well ar warru pee atšihšchanas wissa labba. Gandrihs wissur, fur ween Latweeschus redsam, warr skaidri redseht, ka dšihwe kà no jauna plaukt. Sin-nams wiss us reisi ne warr notikt. Lihds schim waldischana lihds ar zeenigu mahzitaju puhliu Latweeschus tik tahlu us labba zella uslaiduschī. Bet woi nu weenadi ween ittin kà masi behrni pee rohlas likšimees wadditees, woi nu ne buhs laiks pascheem no jawas

puffes arri mekheht un gahdaht, fur un kas wehl buhtu wajjadšigs un lohiti nohtigs.

Tā man, mihti Latweeschi, weena leeta rahdabs, kas mums dauds pagastōs pawissam truhft. Schis truhfums irr sauzams „dakterš“ jeb meefas ahrste. Nydohmajet jel paschi, zil lauschu agraki kappōs guldina-jahš tadeht, ka nohtes laikā derriga un mahzita ahrstes truhft. — Tihri par kannu, ka nupat nesenn dširdeju tahdā pagastā Kursemme, fur apmettees tahds Zurfus Spišbahridis labs dšehrajs un wahrdotajs par daktera. Schim parleeku mutte effoht pee eeteikšchanas, ka tahdas waines, ko mahzihts ahrste ne warroht dšeedeht, schis, ja schim 20—30 un wehl wairak fudraba rubfus makšaschoht, skaidri isdšeedeschoht. Pee schi daktera ammata wehl ohtru ammatu dsennoht prehti skohl-meisters effoht; leelotees ihfā laikā dauds walldōs behrnus ismahziht. Gijohht flimmu lauschu deesgan pee ta, arri dauds fainneeki behrnus no pagasta skoh-lahm isneemoht un schim krahpneekam ustizsoht mah-ziht. — Effoht ihfā laikā dauds naudas no laudim fakrahpis. Nu faklat paschi, kas tē irr wainigs, woi waldischana jeb dwehfeles ganni jeb Latweeschi paschi?! Man dohmaht, mihti draugi, Latweeschi nu paschi tik tahlu atšihšchana buhs peenehmuschees, ka atšihš to, kà jeb katrā ammatā wajjaga buht labbi mahzitahm ja zittu grihb mahziht un zittam grihb pa-lihdseht. Kà warr akkis aklam zellu rahdiht? kà warr daktera ammatu dšiht tahds, kas nebuht zilwela meefu nei sahlu spehku nei flimmibas pasihst. Bailes mahz, ka tahds kahdu leelu nelaimi ar sawu puhsch-fošchānu ne padarra. Tahdas leetas, mihti Lat-weeschu brahkt, lai Deewš dohd, ka ne dširdekum. Zittahm mahzitahm tautahm mehš us tahdu wihs palikšim par apfmeeklu. Zil dauds graschu ko nepateesi us lepuibu isdohdam, lai tohs labbaki isdohthu preeksch tam, ka katrā pagastā jeb kirspehlē dakters ne truhktu, kas no waldischanas apstipinahts tahdā ammatā. Tahdus wiltigus fakta-dakterus us weetas wajjadsetu no prahtigu zilwelu draudses iswaddiht.

G. B. g.

• **Stahstini.**

Rahds pufšwahzeetis praššija leetus laikā stikkotu bohds durris stahwedamu bohds jaun'kungu: „Kas irr pulkstens?“ — Tas atbildeja: „Skunstes rikš.“ — „Z, to es jau ne praššiju. Ko winsch rahda?“ — „Laiku.“ — „Rahds laiks taggad irr?“ — „Leetus laiks.“ — „G, ar to nu wairs nemas ne warr istur-reht!“ — „Ja, tapeh; jau es arri pahwehni eestah-johs,“ atteiza bohds jaunškungs fneedamees.

—er—

„Zahni, weenu azzumirkki pagaldi!“ fazzija Jurris, kahds wihrelis, us sawa beedra. „Bet knaschi, man naw wakkas! — Ko tu dewi sawai gohwei, kad wiina flimma bij?“ — „Mahrziau terperntina.“ — Zahnis aishahja sawu zellu. Ohtra deena eeraudhija Jurris atkal Zahni. „Ut Zahni, tu man sliktu padohmu dewi!“ — „Nu ka tad?“ — „Es dewu sawai gohwei mahrziau terperntina un wiina nosprahga.“ — „Ja, manna arri nosprahga,“ atbildeja Zahnis.

Londonē leelijahs kahds bahrdudsinnejs, ka tas weenā stunda 60 zihwekus no bahrdahm warroht atfwabbinaht. Dauds bij kas to netizzeja un tadeht ar balbeeri us labbu nauđu faderreja. Balbeeris pehz 43 minutehm, par leelu brihnumu derretajeem, bij gataws ar sawu darbu; un kad stunda beidsahs un pulkstenis fitta tad tam apbrihnojama meisterim jaw 80ta bahida appaksch puznascha bija. — G—nn.

Wihrs, kas allaschin pilsatā brauz, reds behrnus no bahrinu namma apkahet staigajoht, un ohtram semneekam, sawam draugam, kas tam lihds brauz, teiz: „Sinn Deews, ka tee bahrinu behni nebuht leeli ne aug. Es jau winnus tahdus redsu, kad wehl mans nelatka tehws bija, tas buhs kahdi 20 gaddi atpakka, un tee ka ne aug ta ne aug leelaki. — Brihnumus gan!“ G. F. S.

Birmais zihrelis.

Zau zihrels gaisā preezigs skreen
Un dieed: „Klakt pawaffars!“
Zau wisukt no semmes leen,
Zau rahdabs strasdu bars!

Lai sneegs un leetus maifahs gan,
Lai auksti wehjt schmahz,
Ny firdi sawad' rahdabs man,
Us preekeem dabba mahz.

Dseed zihrelisht ifkareu deen'
Tur gaisā dseeswimu;
Mans gars lai lihds ar tewim skreen,
Nefs Deewam uppuru!

Kas kahwis fremas aukstumu
Muns pahzeest weffeleem,
Un skattihjt jannu jaukumu
Us druwahm, sakkumeem.

G. F. S.

Drusjinās.

Katris, zil tam prahts un spehts,
Lai us labbu speeschahs;
Wiffos faktos willa grehts,
Lai us fliktum' greeschahs.

Sluddinašanas.

Wisseem teem, kas **Bankina rehkinuma grahmatu** ir pirkušchi, teel sinams darrihts, ka wiffas miffeschahs un wainas nu ir nodrukatas un ka to lappu turpat, kur tahs grahmatas pirkušchi, bej maffas warr dabubht.

J. F. Steffenhagen un dehls.

Tas us **18to Aprili** nolikts **Kabilles** tirgus taps leeldeenas swehtku dehl schogadd tai **22tra Aprili** noturrehts. 1

No Jurgeem 1864 ir weens **Frohguš** Jelgawas tuwumā us renti isdohdams. Klaktakas sinas warr dabubht Jelgawā Lindes gastuhji pee salka tilta.

Baltus nomisotus karlihu farrus

par labbu malku pehrt Jelgawā Kattoku eelā Dannenbergā namnā kurwjutaisitajs **Wegner**. 1

Schē teel sinams darrihts, ka Jelgawā aish Annas wahrteem Kuhlbarscha namnā, pee wehwerameistera **Jürgens** warr dabubht pirkt wehwera stelles, nihdes, kemmes un wiffas zittas leetas, kas pee teem ir wajadsiņas.

Kad tas pee **Krohna Zimmeres** muischas peerakstihhts, atpirkts nekruhts **Willis Sanders Muzzeneeks**, kas dauds gaddus Jelgawā dshwojis, nomirris, tad tohy wiffi

tee, kurveem woi mantoschanas jeb zittas peepirakstichanas pee wiina atstahntas mantas, jeb wiinam parradā ir, — zau scho usajimati: ka liffumi to peelschraaksta, tanni **16ta Maiji f. g.**, kas par isflehgšanas terminu nolikts ir, scheitan peeteiktees. Pehz schi termina neweenu wairs ne peenems. 1

Murumuischas **Krohna** pagasta teesā, **13ta Merzi 1864.**
(Nr. 250.) Peeschdetais: **K. Veelpeter.**
(S. B.) Teefas-schriweris: **Berg.**

Zaur scho sluddinaschanu darru wisseem sinamu, ka es sawu **pehrweschanas un dekateereschanas ammatu**, ar ko jau 31 gaddus esmu darbojees, wehl jo prohjam strahdaju manā zittahrteja namnā, **Katrihes eelā Nr. 9.** 1

D. N. Segebrock.

Slewogta muischele pee Jelgawas maseem wahrteem ar wiffahm plawahm, laukeem un jamahm ehlahm ir pahrdohdama jeb isnobmajama. Turpat arri irraid pahrdohdami pohyeti un nepohyeti ahbeles un bumbleeru kohfi, Zahna ohgas un zitti kohfi. 1

Wiffi tee, kam pee tahs atstahntas mantas tahs nomirrischas **Krohna Wezzumuischas** saimneezes **Dahrtes Pohkash**, no **Pohkashu mahjam**, parradu jeb zittas

kahdas praassichanas buhtu, tohy tadehl usajinati, sawas praassichanas libds **24tam Aprilim 1864** pee krohna **Wezzumuischas** pagasta teefas usdoht, jo wehlati neweens wairs ne taps klausihits, un tee ar sawahm parradu malfaschanahm ar diwfahrtigu atlibdsinaschanu taps strahpeti, ja minuetä terminä ne peemeldetohs. 1

Wezzumuischas pag.-teefas nammä, tai 16tä Merzi 1864.
(Nr. 336.) Pagasta-teefas wezzakajs: J. Tupp ing.
(S. W.) Teefas-skrühweris: A. Smugge.

Wiffi tee, kam pee tahs atstahdas mantas ta nomirnscha krohna **Reischumuischas** fainneeka **Jahna Verkahna**, no Verkahnu mahjahm, parradu- jeb zittas kahdas praassichanas buhtu, tohy tandeht usajinati, sawas praassichanas libds **24tam Aprilim 1864** pee krohna **Wezzumuischas** pagasta teefas usdoht, jo wehlati neweens wairs ne taps klausihits, un tee ar sawahm parradu-malfaschanahm ar diwfahrtigu atlibdsinaschanu taps strahpeti, ja minuetä laika sehe ne atfanttohs. 1

Wezzumuischas pag.-teefas nammä, tai 16tä Merzi 1864.
(Nr. 337.) Pagasta-teefas wezzakajs: J. Tupp ing.
(S. W.) Teefas-skrühweris: A. Smugge.

Za muischele Augustenhof

pee Kandawas ar muhru ehlu, leclu dabesu, 32 puhra-weetahm arramas semmes, 30 birkawahm feena un gannibubrihwestibu (Serwitut) tohy no **Jurgeem f. g.** pahrdohsta jeb us arrenti dohta. Klaktakas sinas dabbiujamas pee **Kandawas mahzitaja Bernewiha** un **Zelgawä** leclajä eela pee adwolata lunga Kupffera. 1

Weena muischa, **Kaunas** gubernementi (Leischös), pee leezekta, kas eet no Bauiskas us **Ponidweichu**, 15 juhdses no **Rihgas**, ar 200 deffetinehm arramas kweeschu semmes, 100 deffetinehm uppes plawu un ar pishnigu inventarijumu, teek no **Jurgeem 1864 us 6 jeb us 12 gaddcem** us renti idohsta. Muischas semme arri diwi dalkäs eedallita, tä ka katru dalku ihpashit warr isrenteht, un tad 115 deffetihnes arramas semmes ar 60 deffetihnehm plawu, jeb 85 deffetihnes arramas semmes ar 40 deffetihnehm plawu us renti warr nemt. **Abholiaru** us muischas laukem sehj jau

no 1832tra gadda. Kalpu istabus un dabrsa arci ne krehst. Kas griib scho muischu us arrenti nemt, lai peeteijahs **Zelgawä** **Paleijas** eelä Nr. 37 pee 1

Barona von Klopmann.

Wiffadas dabrsa-safnu-sehklas ire dabbiujamas **Kandawä** pee kaupmannu **Grüna**, Talses pilstatä pee kaupmannu **Jordana**. To darra sinamu **Wandsenes** dabrsuecks un arci galwo par labbahm sehklehm. 1

Wandsenes dabrsuecks.

Tanni **6tä Aprilil f. g.** **Krohna Apfchuppes muischa**, ne tabtu no **Schnohres** krohgä pastes nammä, lohpus, siqas, arramas seelas un t. j. pr. wairafshlitajeem prett staidru maksu zaur uh-trupi pahrdohs. 1

Dampfuggis „Omnibus“

brauks ar reisuokeem stary **Rihgu** un stary **Slohtu** un peeturroht pee **Dinamides** un **Bilderlinges** muischas, tä mahkabs:

No **Rihgas** isees us **Slohtu** pulksten 4 1/2 pehz pufedeem. No **Slohtas** isees us **Rihgu** pulksten 5 1/2 no rihta. 2

G. G. Weidner.

No **Mundahles** pagasta-teefas tohy wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu praassichanas pee tahs tai 20tä **Nowemberi 1863schä** gaddä **Mundahles-Jahna** krohgä nomirnscha krohdsmeeela **Sehlaba Schwarzbacha** — pee **Meijes** muischas, ne tabtu no **Zelgawas** pilstatä, peerakstihits, — atstahdas mantas buhtu, zaur scho fluddinaschanu tohy usajinati, libds **20tai Maija deenai 1864**, par to weenigo isflehgichanas terminu nolitts, scheit peeteittees, jo wehlati neweenu wairs ne klausihits; turklaht tohy usajinati arridsan wiffi tee, kas tam nelaikein parradä buhtu, sawus parradus tanni wispeeminnerä deenä scheit ismakfahit un tohs, kas tam prettim darrihs, ar diwfahrtigu atlibdsinaschanu strahpehs. 2

Mundahles pag. teesä, tai 20tä Merzi 1864.

(Nr. 216.) Peesehdetajs: J. Drenger. †††
(S. W.) Teefas-skrühweris: C. Moeller.

Rabbibas un prezzu tirgus Rihgä tai 4. Aprilil un Leepajä tai 14. Merzi 1864 gaddä.

M a f f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä.		M a f f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu 150 libds	1	60	1	60	1/2 puddu (20 mahrz.) dielses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweeschu 250 —	2	75	2	70	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	2	—
1/3 " (1 ") meeschu 140 —	1	50	1	50	1/2 " (20 ") schibtu appinu	—	—	2	—
1/3 " (1 ") anju . . .	1	—	—	90	1/2 " (20 ") schab. zuhfu galk.	—	—	2	20
1/3 " (1 ") strau . 175 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") krohna linu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu mil.	1	60	1	70	1/2 " (20 ") bracka linu	1	45	1	20
1/3 " (1 ") kibdelet. 250 —	2	75	2	30	1 muzzu linu sehflu . . . 5 1/2 —	6	—	6	—
1/3 " (1 ") kweeschu mil.	3	50	3	—	1 " filku . . . 7 1/4 —	8	25	8	—
1/3 " (1 ") meeschu putrain.	2	—	2	70	10 puddu farkanas fahls . . . 600 —	6	25	7	—
10 puddu (1 birkawu) feena . 400 —	4	50	5	—	10 " baltas rupjas fahls . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 375 —	4	—	4	—	10 " " smalkas " . . .	5	60	6	—

Don der Censur erlaubt. Mitau, den 6. April 1864. Nr. 51.

Druckt bei J. F. Steffenhagen und Sohn in Mitau.

(Te klacht peelikkums: **Missiones** sinnas.)